

- ## Rendelkező rész

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2008. február 11-én 2.000.000 forint személyi kölcsönt vett fel egy gépjármű vásárlásához az alperestől. A szerződés szerint az összes törlesztőrészlet 3.421.068 forint volt, a THM 19,37 % és a felperes vállalta, hogy 84 hónapon keresztül havi 40.727 forintos törlesztőrészletekkel fizeti vissza a tartozását. A kölcsönszerződés részét képező SZHIT/2006.06.01. számú Üzletszabályzat I.12. pontja szerint a törlesztőrészlet a kölcsönszerződésben meghatározott esedékességhez tartozó tőke, valamint a kamattörlesztési kötelezettség együttes összege. A felek a kölcsönszerződés biztosítására opciós szerződést kötöttek a hitelből megvásárolt forgalmi rendszámú Mazda B2500 D kisteherautóra. Az opciós szerződés szerint a hitelező a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja a gépjárműre, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbe vevő maradéktalanul nem teljesítette. Megállapodtak abban, hogy az alperes a vételi jogát abban az esetben gyakorolhatja, ha a kölcsönbe vevő a kölcsönszerződésben foglalt kötelezettségének 15 napon belül részben vagy egészben nem tesz eleget, illetve ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül. Az Üzletszabályzat V.1. pontja szerint a kölcsönbe vevő köteles a hatósági nyilvántartásban a megvásárolt gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a hitelező javára a felek közt létrejött szerződésnek megfelelően vételi jogot, vagy jelzálogjogot és annak biztosítására elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg. A III.9. pont szerint, amennyiben a kölcsönbe vevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.

A felperes nem tett eleget a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeinek, ezért az alperes 2014. június 1. napjára felmondta a szerződést és felhívta a felperest a hátralékos tartozásának a megfizetésére.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest a gépjármű törzskönyvének a kiadására. Keresetét arra alapította,

hogy az alperes opciós joga már megszűnt, így nincs jogalapja a törzskönyv birtoklására. Hivatkozott azonban arra is, hogy a kölcsönszerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 210. § (2) bekezdésébe ütközése folytán semmis, mert nem tartalmazta egyértelműen a kamatokat, valamint a kamatláb mértékét és így az annak biztosítására megkötött további szerződések is érvénytelenek.

- [3] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy az opciós joga nem járt le, azt a szerződés felmondásától kezdődően gyakorolhatta, a kölcsönszerződés nem érvénytelen, az üzletszabályzat alapján pedig atipikus biztosítékként is jogosult a törzskönyv magánál tartására.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Az ítélet indokolása szerint a felperes maga is az SZHIT/2006.06.01. számú Üzletszabályzatot csatolta a keresetlevele mellékleteihez, a szerződéshez, így ez volt figyelembe vehető az ítélezés alapjául. Az elsőfokú bíróság nem tartotta megalapozottnak a felperes kölcsönszerződés érvénytelenségére tett hivatkozásait, mert a szerződés megfelelt a régi Hpt. 210. § (2) bekezdésében foglaltaknak, a kamat, díj és költség mértéke a szerződéshez tartozó Üzletszabályzat rendelkezéseinek a figyelembe vételével megállapítható. Az Üzletszabályzat szerint a törlesztőrészletek a tőke és a kamat részekből állnak, így a feltüntetett összes törlesztőrészlet és a tőke különbözete adta meg az ügyleti kamat mértékét (1.421.068 forint).

Az alperes által előadott elszámolás alapján megállapítható volt, hogy a felperesnek jelenleg is fennáll tartozása a perbeli kölcsönszerződésből eredően. A jogvita elbírálása során a szerződés megkötésekor hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) rendelkezései voltak az irányadóak, amelyek diszpozitív módon lehetővé tették, hogy a felek a törvényben megjelölt mellékkötelezettségeken kívül a szerződést egyéb, nem nevesített módon is biztosítsák. Az Üzletszabályzat III.9. és V.1. pontjaiból arra a következtetésre lehet jutni, hogy az opciós, illetve adásvételi szerződésen kívüli, önálló, atipikus biztosítékként került kikötésre a törzskönyv alperes által történő birtokban tartása. Ez tehát bár elősegítette az opció gyakorlása esetén a gépjármű értékesítését, de a szerződés teljesítéséhez kapcsolódó önálló, a további biztosítékoktól független biztosíték volt. Ezt az értelmezést támasztotta alá az Üzletszabályzat rendszertani értelmezése is, amely a törzskönyvről külön, a vételi jogtól elkülönülten rendelkezett. Az elsőfokú bíróság a jogi

álláspontja folytán ezért már nem vizsgálta, az opciós szerződéssel kapcsolatos egyéb hivatkozásokat.

- [5] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokai alapján hagyta helyben.

A másodfokú bíróság a jogerős ítélet indokolásában kifejtette, az Üzletszabályzat rendelkezéseiből az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a gépjármű törzskönyvének birtokban tartása olyan, a főkötelezettséget biztosító mellékkötelezettség, amely nincs összefüggésben az opciós joggal, legfeljebb annak a gyakorlását, illetve az opciós jog gyakorlása eredményeként a gépjármű elidegenítését könnyítheti meg. Egyetértett az elsőfokú bíróság által a kölcsönszerződés érvényességével kapcsolatban kifejtettekkel is, kiemelve, hogy a régi Hpt. 210. § (2) bekezdése nem követelte meg a kamat százalékos mértékben való meghatározását. A felek közt változó kamatozású hitelszerződés jött létre, a kamatváltozások a referencia kamatlábhoz igazodtak, így csak az ügyletkötéskori kamat volt meghatározható. A törlesztőrészlet csak a tőkét és a kamatot tartalmazta, a kamat meghatározottsága tekintetében ezért nem volt jelentősége az árfolyamrésznek.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [6] A jogerős ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte, hogy a Kúria annak hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság ítéletét változtassa meg és adjon helyt a keresetének.

A felülvizsgálati kérelem indokolása szerint az alperes opciós joga a vételi jog gyakorlása nélkül 2013. február 11-én megszűnt, így nincs jogcíme a törzskönyv magánál tartására. Az eljáró bíróságok csak akkor juthattak volna az általuk kifejtett következtetésre, ha a feltételeket a szerződés egyértelműen rendezi. Az Üzletszabályzat V.1. pontja szerint azonban a törzskönyv birtokban tartása az opciós jog biztosítéka volt, az ennek ellentmondó III.9. pont pedig semmis, de az sem tartalmazott olyan kifejezett rendelkezést, amely szerint az alperes a szerződés teljes tartalma alatt jogosult lenne a törzskönyvet magánál tartani és csak az alperes terhére fogalmazott meg kötelezettségeket.

Jogsértő azonban álláspontja szerint a jogerős ítélet azért is, mert a kamatot meghatározottnak tekintette abban az esetben, ha az nincs százalékos mértékben feltüntetve a szerződésben. Az Üzletszabályzat rendelkezései e tekintetben zavarosak, azokból a kamatláb mértéke nem állapítható meg, a kamat bíróság által megállapított összege pedig nem következik az okiratokból és a jogszabályokból. Az Üzletszabályzat ezen felül a kamat részévé

tette az árfolyamváltozást is, így a kamat meghatározása teljesen önkényessé vált. A felperes erre hivatkozott a perben egyébként és nem arra, hogy az árfolyamrést tartalmazzák a havi törlesztőrészletek. A felek jogviszonyában csak a 2006. évi Üzletszabályzat volt irányadó, referenciakamat pedig nem került meghatározásra a szerződésben.

- [7] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását és a felperes perköltségben történő marasztalását kérte.

Ellenkérelmében előadta, hogy a felperes nem jelölte meg az álláspontja szerint megsértett jogszabályt így a kérelmét hivatalból el kell utasítani. Érdemben előadta, hogy az Üzletszabályzat IV.9., V.6., VI.2. és VI.3. pontjai jogcímet biztosítanak az alperesnek a törzskönyv birtokban tartására. Az atipikus biztosíték a kölcsön opciótól független önálló biztosíték volt, mert az, hogy rögzítésre került, mikor köteles az alperes a törzskönyv kiadására egyben azt is jelenti, hogy addig jogosult is azt magánál tartani. A kölcsönszerződés érvényességéhez elég az is, hogy a törlesztőrészletek összege kiszámítható módon legyen meghatározva, a perbeli szerződés pedig nem fogyasztói szerződés így nem volt szükséges a kamat, költség és díj százalékos feltüntetése. A szerződés megfelel a régi Hpt. 210. § (2) bekezdésében foglaltaknak, de a régi Hpt. csak a 213. §-ának a megsértése esetén írta elő jogkövetkezményként az érvénytelenséget.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [8] A felülvizsgálati kérelem megalapozott.
- [9] Az eljáró bíróságok a tényállást a jogvita eldöntéséhez szükséges mértékben feltárták, de annak alapján téves jogi következtetéseket vontak le, ezért a jogerős ítélet nem felel meg a jogszabályoknak.
- [10] A felperes keresete kizárólag a kölcsön fedezetéül szolgáló gépjármű törzskönyvének a kiadására irányult. Ennek a keresetnek a vizsgálata során a kölcsönszerződés érvénytelenségének kérdését külön vizsgálni nem kellett, tekintettel arra, hogy a kereset a felperes egyéb hivatkozásai alapján is teljesíthető volt. A kölcsönszerződés érvénytelenségének az esetleges megállapítása ugyanakkor önmagában még nem feltétlenül eredményezné a törzskönyv kiadására való kötelezést. Ahhoz, hogy a kölcsönszerződés érvénytelensége alapján - a mellékkötelezettségre vonatkozó szerződés érvénytelenné válása folytán - az alperes kötelezhetővé váljon a törzskönyv kiadására, az érvénytelenség jogkövetkezményét is meg kellene állapítani. Nem kizárt ugyanis, hogy a perbeli esetben a kölcsönszerződést az érvénytelenségi ok kiküszöbölése mellett érvényessé, vagy akár hatályossá kell nyilvánítani és ez

esetben nem feltétlenül van mód a mellékkötelezettség érvénytelenségének a megállapítására. A Kúria mindezekre is tekintettel elsősorban azt vizsgálta, hogy jogosult-e az alperes az opciós szerződés, vagy a kölcsönt biztosító egyéb mellékkötelezettségek alapján a törzskönyv magánál tartására, mert ha ez nem állapítható meg, akkor a kölcsönszerződés érvényes, vagy érvénytelen voltától függetlenül az alperes köteles a törzskönyv kiadására.

[11] A gépkocsi a felperes tulajdonában áll és a felperes tulajdonosként jogosult arra, hogy a gépjármű törzskönyve a birtokában legyen. Az eljáró bíróságok azonban helyesen állapították meg azt, hogy a régi Ptk. 200. § (1) bekezdése alapján a felek az őket megillető szerződéskötési szabadság folytán nem voltak elzárva attól a lehetőségtől, hogy a kölcsönszerződést a régi Ptk.-ban nem nevesített egyéb szerződéssel, atipikus módon is biztosítsák. A régi Ptk. diszpozitív szabályai szerint tehát az alperes által előadottaknak megfelelően fennállt volna a lehetőség arra, hogy a törzskönyv birtoklását a kölcsönszerződésből eredő valamennyi kötelezettség teljesítéséig - biztosítékul - az alperes részére biztosítsák.

[12] A perbeli esetben azonban, a felperes felülvizsgálati kérelmében leírtaknak megfelelően, a felek között létrejött szerződés és az irányadó Üzletszabályzat nem tartalmazott ilyen atipikus biztosíték adására vonatkozó kikötést. Az Üzletszabályzat, helyesen III.9. (és nem IV.9.) pontja csak az alperes terhére határozott meg kötelezettséget arra vonatkozóan, hogy ha a felperes teljesítette a szerződésből fakadó kötelezettségeit, akkor köteles a törzskönyv kiadására. Ez a rendelkezés, illetve a szerződés és az Üzletszabályzat más részei tehát nem tartalmazzák a felperes kötelezettségvállalását arra, hogy az opció gyakorlására nyitva álló határidő leteltét követően is hozzájárul a törzskönyv alperes általi birtoklásához és nem állapítható meg ennek alapján egy, a régi Ptk. 205. § (1) bekezdése szerinti konszenzus létrejötte a felek közt egy ilyen tartalmú atipikus biztosíték adásáról. Alátámasztja mindezt az a körülmény is, hogy Üzletszabályzatnak ez a rendelkezése, a III.9. pont a "hitelező kötelezettségei és jogai" megjelölésű fejezetben található, valamint az, hogy Üzletszabályzat I.26. és I.27. pontjai rendelkeznek a kölcsön biztosítékairól és ezek ilyen jellegű biztosítékot nem nevesítenek. A Kúria ezt az álláspontját egyébként már több eseti döntésében is kifejtette, így a Pfv.V.21.971/2015/6. és a Pfv.VI.20.558/2016/5. számú határozatokban.

[13] A Kúria kifejtette már azt az álláspontját is, amely szerint a kölcsönszerződés biztosítására kikötött opciós jog az ügyletkötést követő 5 év elteltével, ha a jog gyakorlására nem kerül sor, megszűnik. A régi Ptk. kógens rendelkezései - a régi Ptk. 375. §

(4) bekezdése alapján irányadó 374. § (2) bekezdés - szerint vételi jogot legfeljebb öt évre lehet kikötni, az ezzel ellentétes megállapodás pedig semmis. Az alperes ennek megfelelően alaptalanul hivatkozott arra, hogy a szerződés, illetve az Üzletszabályzat alapján az opciós jog még gyakorolható lenne annak ellenére, hogy az öt éves határidő már nem vitatottan eltelt. A szerződés és az Üzletszabályzat jogszabályba ütköző, illetve annak megkerülésére irányuló rendelkezései ugyanis semmisek, azokra az alperes jogot nem alapíthat, az alperes tehát ezen az alapon sem jogosult a törzskönyv birtoklására. (Pfv.V.21.971/2015/6.)

- [14] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, a 253. § (2) bekezdése alapján pedig az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és kötelezte az alperest a törzskönyv kiadására.

Záró rész

- [15] A Kúria az ügyben a felülvizsgálati kérelmet az alperes kérelme alapján a Pp. 274. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson bírálta el.
- [16] A Pp. 239. §-a és 270. § (1) bekezdése szerint a fellebbezési és a felülvizsgálati eljárásban is alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pervesztes alperest a felperes költségeinek a megfizetésére. A fizetendő perköltség a felperes által lerótt kereseti, fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetékből, valamint az első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárásban öt megillető ügyvédi munkadíjból került kiszámításra. Az ügyvédi munkadíj összege a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alapján, a ténylegesen végzett ügyvédi tevékenységgel arányosan került megállapításra a 4/A. § (1) bekezdése szerint Áfá-val növelt összegben.
- [17] Az ítélettel szemben a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2017. február 21.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, dr. Puskás Péter s.k. előadó bíró, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

Sz.Sz.

bírósági ügyintéző